

Natuurtoets

Gagellaan, Sint Michielsgestel

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 201941
Eindconcept,
17 augustus 2009

Auteur

datum vrijgave	beschrijving	goedkeuring	vrijgave
17-08-09	Eindconcept		

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Werkwijze	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Gebiedsbeschrijving	6
2.1	Huidige gebiedskenmerken	6
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	6
2.3	Terreinbezoek	7
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	10
3	Toetsing effecten planontwikkeling	13
3.1	Beschrijving inrichtingsmaatregelen	13
3.2	Effecten op soorten	13
3.2.1	<i>Vogels</i>	13
3.2.2	<i>Zoogdieren</i>	14
3.2.3	<i>Amfibieën</i>	14
3.2.4	<i>Planten</i>	15
3.2.5	<i>Overig beschermde soorten</i>	15
3.3	Effecten op beschermde gebieden	15
4	Conclusies en aanbevelingen	17
4.1	Conclusie	17
4.2	Zorgplicht	17
4.3	Tot slot	18
5	Literatuur	19
Bijlagen		
Bijlage 1	Wettelijk Kader	

projectnr. 201941
12 oktober 2009
Eindconcept

Natuurtoets
Gagellaan, Sint Michielsgestel

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

■■■■■■■■■■ is voornemens woningbouw te realiseren op een perceel gelegen aan de Gagellaan, ten zuidwesten van Sint Michielsgestel.

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

Het plangebied bevindt zich niet in of nabij een Natura 2000-gebied. In het kader van de ligging van het plangebied is het wel noodzakelijk om de effecten op de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de nabij gelegen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in beeld te brengen.

De voorliggende natuurtoets geeft inzicht in de voorkomende, dan wel te verwachten beschermde planten- en diersoorten in het plangebied en de gevolgen van de geplande ingreep op de EHS. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Ligging van het perceel (rood kader). Bron: www.maps.google.nl.

1.2 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen werkzaamheden op het terrein aan de Gagellaan met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is. Daarnaast worden ook de gevolgen op de nabij gelegen EHS in beeld gebracht.

1.3 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet en gevolgen op de EHS op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?
6. Welke invloed heeft de geplande ingreep op het nabij gelegen deel van de EHS?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van het natuurloket, raven-site en waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is eenmaal een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75 en effecten op de EHS. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor te nemen vervolgstappen.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten beschreven van de uitgevoerde natuurtoets. Hier komt de bureaustudie en de verkennende terreinbezoeken aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen werkzaamheden en de effecten op de aangetroffen natuurwaarden. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de effecten op beschermde gebieden in de omgeving van het plangebied. In hoofdstuk 4 staan tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

projectnr. 201941
12 oktober 2009
Eindconcept

Natuurtoets
Gagellaan, Sint Michielsgestel

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige gebiedskenmerken

Het plangebied is gelegen aan de Gagellaan, ten zuidwesten van Sint Michielsgestel. Het plangebied is circa 2.500 m² groot en betreft een tuin. Aan weerszijden is het plangebied ingeklemd tussen de percelen van de Gagellaan 1 en Eikenlaan 15.

Figuur 2 Het plangebied ingeklemd tussen de percelen van de Gagellaan 1 en Eikenlaan 15. Bron: www.brabant.nl

2.2 Bureaustudie natuurwaarden

Het plangebied ligt binnen het kilometerhok x: 151/y: 405. Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat binnen het betreffende kilometerhok meerdere (strikt) beschermde soorten en enkele Rode Lijstsoorten (bedreigde dier- en plantensoorten) voorkomen. De resultaten van het Natuurloket zijn in tabel 1 samengevat.

Tabel 1: Voorkomende soorten in kilometerhokken x:110/y:406 en x:111/y:406).

Soortgroepen	Volledigheid *	Beschermden soorten, Tabel			HR	Rode Lijst	Actualiteit**
		FF1	FF2 & 3	vogels			
Vaatplanten	slecht	1				2	1991 - 2007
Zoogdieren	matig	8	1		2		1997 - 2007
Broedvogels	slecht			1			1996 - 2007
Watervogels	niet						96/97 - 06/07
Reptielen	niet						1992 - 2007
Amfibieën	niet						1992 - 2007
Vissen	niet						1992 - 2007
Dagvlinders	slecht						1998 - 2008
sprinkhanen	redelijk					0	1993 - 2007
Overige ongewervelden	niet						1993 - 2007

* Hiermee wordt aangegeven of een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. ** Per soortgroep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992; XXXXXXXXXX, 1999), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl)

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in tabel 2 van paragraaf 2.4.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in de omgeving van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van terreinbezoeken is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Aangrenzende percelen (Gagellaan 1 en Eikenlaan 15) zijn onderdeel van de EHS, evenals een groot deel van de directe omgeving. Het plangebied zelf is niet gelegen binnen de EHS en heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet.

2.3 Terreinbezoek

Het plangebied is op 29 juli bezocht door een deskundig ecoloog van Oranjewoud. Hierbij is de begrenzing, zoals aangegeven op figuur 2 (zie § 2.1), aangehouden.

Het plangebied ligt aan de rand van Sint Michielsgestel in een groene omgeving. Het omliggende landschap wordt gekenmerkt als een kleinschalig cultuurlandschap met verspreid liggende landschapselementen, waaronder houtwallen en oude laanbeplantingen.

Figuur 3 De Gagellaan in noordelijke en zuidelijke richting

De inrichting van het plangebied is ontworpen en ingericht door mensen. Natuurlijke biotopen zijn beperkt aanwezig en de aangetroffen planten zijn merendeels aangeplant en betreffen cultivars (gekweekte planten). Het plangebied betreft een tuin, bestaande uit een gazon, moestuin en enkele borders.

Een groot deel van de tuin wordt bedekt door het gazon. Door het relatief intensieve beheer vormt dit floristisch gezien een weinig interessant habitat. Het gazon bestaat voornamelijk uit raaigras en enkele algemene kruiden, waaronder schapezuring, gewoon duizendblad en muizenoor. Verspreid over het gazon staan enkele hoogopgaande acacia's (robinia) en Canadese populieren.

Rondom het gazon zijn borders aanwezig met daarin bosschages en opslag van struiken en (jonge) bomen. Aangetroffen soorten betreffen onder andere paardekastanje, berk, wintereik, Weymouth den, haagbeuk, laurier, sleedoorn, gewone braam, framboos, gewone vogelkers, gewone vlier, lijsterbes, sneeuwbes, sleedoorn, vuilboom, taxus en brem. De ondergroei wordt gevormd door algemene kruidachtige en tuinplanten, waaronder klimop, Canadese guldenroede, vingerhoedskruid, dagkoekoeksbloem, gewoon biggekruid en sint janskruid.

De afscheiding tussen de tuin en het aangrenzende perceel van de Gagellaan 1 wordt gevormd door een wal met snoeihout. Aan de andere zijde gaat de tuin geleidelijk over in de tuin van de Eikenlaan 15, de begrenzing wordt hier gevormd door de aanwezige borders.

Figuur 4 Een overzicht van de tuin en detail van de wal van snoeihout

De hoogopgaande struiken en bomen in de borders en het gazon zijn geschikt als broed- en foerageerbiotoop voor algemene broedvogels, tijdens het terreinbezoek zijn merel, winterkoning, huismus, koolmees, pimpelmees, zanglijster, houtduif, Turkse tortel, ekster, zwarte kraai en grote bonte specht waargenomen.

Aanwezige borders, overhoekjes (waaronder een brandhoutstapel en composthoop) en de afscheidingswal van snoeihout zijn geschikt als leef- en foerageergebied voor algemeen voorkomende spitsmuizen en muizen, zoals de bosmuis, rosse woelmuis, huisspitsmuis en bosspitsmuis. De tuin is verder geschikt voor kleine zoogdieren zoals hermelijn, wezel, bunzing, konijn, mol en egel.

De borders, overhoekjes en afscheidingswal zijn tevens geschikt als landbiotoop voor algemene amfibieënsoorten, zoals de bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander. Gezien de aanwezigheid van vijvers in de aangrenzende percelen is de aanwezigheid van deze amfibieën zeer waarschijnlijk.

Figuur 5 Sierperk en braamstruweel

In de directe omgeving van het plangebied zijn twee minder algemene soorten aanwezig, namelijk de eekhoorn en das. Gezien het beperkte voedselaanbod wordt de eekhoorn slechts incidenteel in het plangebied verwacht. Het is onwaarschijnlijk dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het actuele leefgebied van de das. Door aanwezigheid van bebouwing en menselijke activiteiten (verstoring) zal de das het plangebied mijden. Vaste rust- en verblijfplaatsen van beide soorten zijn niet in het plangebied of de directe omgeving aangetroffen.

Het kleinschalige en groene karakter van het plangebied en directe omgeving maakt dit deel van Sint Michielsgestel geschikt voor een aantal vleermuizen. Er zijn volop foerageermogelijkheden en oude bomen en gebouwen/schuren (in de omgeving) bieden een vaste verblijfplaats. Soorten welke foeragerend in het plangebied verwacht kunnen worden zijn o.a. gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en grootoorvleermuis. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig in het plangebied.

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en de tijdens het terreinbezoek vastgelegde biotopen en soorten is een inschatting gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied te verwachten zijn dan wel tijdens de terreinbezoeken ook zijn waargenomen. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in tabel 2.

Tabel 2: Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	X1	-	-
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	X1	-	-
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X1	-	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	X1	-	-
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>	X1	-	-
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	X1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-	-
Mol	<i>Talpa europea</i>	X1	-	-
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	X2	-	-
Grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	X3	Bijlage 4, HR	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage 4, HR	-
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	X3	Bijlage 4, HR	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage 4, HR	-
Amfibieën				
Bruine kikker	<i>temporaria</i>	X1	-	-
Bastaardkikker	<i>klepton esculenta</i>	X1	-	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn

KW = Kwetsbaar

BE = Bedreigd

VZ = Vrij zeldzaam

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie tabel 2). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland overige soorten en enkele strikt beschermde soorten.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van tabel 1, te weten: bosmuis, rosse woelmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, egel, hermelijn, wezel, bunzing, konijn, mol, bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Voor de eekhoorn, een soort van tabel 2 van de Flora- en faunawet, geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Indien niet wordt gewerkt op basis van gedragscode en de werkzaamheden effect

hebben op de bovengenoemde soort, dan is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soort wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets).

Voor strikt beschermde soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - tabel 3: de grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden.

Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan drie criteria (zware toets):

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort.

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

projectnr. 201941
12 oktober 2009
Eindconcept

Natuurtoets
Gagellaan, Sint Michielsgestel

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving inrichtingsmaatregelen

■■■■■■■■■■ is voornemens woningbouw te realiseren op het terrein aan de Gagellaan. Het betreft de bouw van één woning. Een gedeelte van de huidige vegetatie/beplanting zal hierdoor verdwijnen.

3.2 Effecten op soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied enkele beschermde en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

De aanwezige struiken en bomen zijn een geschikte broedplaatslocatie voor algemene broedvogels. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten op het perceel. Een deel van dit habitat zal vermoedelijk verdwijnen bij aanleg van de woning. Daarnaast zal er tijdens de werkzaamheden verstoring optreden.

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (15 maart – eind juli) sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen beperkt zijn. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen. Buiten het broedseizoen treedt wel enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht (zie § 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen, op de bouwlocatie, de aanwezige vegetatie te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

3.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het plangebied wordt naar verwachting door vleermuizen als foerageerlocatie gebruikt. Het verdwijnen van aanwezige beplanting en een (geringe) toename van de licht- en geluidsbelasting door permanente bewoning van het plangebied doet geen afbreuk aan foerageermogelijkheden voor vleermuizen. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. De effectbeoordeling geeft geen aanleiding om gebruik van het plangebied door vleermuizen gedetailleerd en op soortniveau in kaart te brengen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig in het plangebied. Nadelige effecten op vleermuizen als gevolg van de geplande werkzaamheden, worden niet verwacht.

Overige soorten

De werkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium met afgraven/verwijderen van de toplaag wordt begonnen. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap verstoord mogen worden door het verwijderen van vegetatie. Dat betekent dat vegetatie in de periode van eind september tot half november verwijderd moet worden.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel, bunzing, konijn en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Ook aanwezige mollen zullen het plangebied mijden na aanvang van de werkzaamheden. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om voor verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

3.2.3 Amfibieën

Er zijn geen voortplantingsplaatsen van amfibieën binnen het plangebied aangetroffen. In de directe omgeving zijn deze echter wel aanwezig. De directe omgeving van het plangebied is daarmee voor een aantal amfibieënsoorten een geschikt leefgebied. Het

plangebied kan daarbij gebruikt worden als landbiotoop, waar zij overwinteren in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen.

Bij uitvoering van de werkzaamheden in het najaar- of winterperiode zullen overwinteringsplaatsen van amfibieën worden verstoord en vernietigd. Dit geldt met name voor soorten die op land overwinteren, namelijk de gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander. De gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander zijn algemeen voorkomende soorten in Nederland. Indien de werkzaamheden buiten de overwintering worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft geen effecten op populatieniveau.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

3.2.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.5 Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

3.3 Effecten op beschermde gebieden

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Natuurbeschermingswet (beschermd natuurmonument of Natura 2000-gebied = Vogelrichtlijn- en/of Habitat-richtlijngebied) en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS komt wel in de directe omgeving van het plangebied voor (zie figuur 6).

Figuur 6 De ligging van de EHS gebieden (lichtgroene vlakken) nabij het plangebied (rood omlijnd bron: provincie Brabant).

Het plangebied grenst aan weerszijden aan de EHS. De EHS bestaat hier uit delen van tuinen van de aangrenzende percelen van de Gagellaan 1 en Eikenlaan 15. Aanwezige natuurwaarden zijn beperkt en betreffen voornamelijk bosschages en vijvers. Beide tuinen zijn aangewezen als multifunctioneel bos. Wat verderop, ten zuiden van het plangebied, ligt een omvangrijk bos- en natuurgebied, dat eveneens onderdeel is van de EHS. Het aanwezige natuurdoeltype van dit gebied bestaat uit 'bos met verhoogde natuurwaarde' en 'ven'.

Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied. De begrenzing en planologische bescherming is vastgelegd in streekplannen en gemeentelijke bestemmingsplannen. De EHS wordt beschermd volgens het 'nee, tenzij'-beginsel. Dit houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen niet zijn toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is het beschermingsregime van de EHS niet van toepassing op het plangebied. Eventuele indirecte gevolgen (= externe werking) van de geplande ingreep mogen echter geen significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS tot gevolg hebben.

Tijdens bouwwerkzaamheden en permanente bewoning in het plangebied kan verstoring door geluid en licht optreden. De aangrenzende EHS gebieden betreffen tuinen. Door het gebruik hiervan en aanwezige bewoning in de directe nabijheid (de woningen vallen net buiten de begrenzing van de EHS), is in de huidige situatie reeds sprake van verstoring door geluid, licht en menselijke activiteiten. Verstoring door geluid en licht afkomstig van de bouw en permanente bewoning, zal daardoor niet tot niet tot extra negatieve effecten op de EHS leiden. Er is geen sprake van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Het resultaat van de natuurtoets is dat zich in het plangebied geen strikt beschermde soorten bevinden die de voorgenomen woningbouw wezenlijk kunnen beïnvloeden. In het kader van de ruimtelijke onderbouwing zijn er vanuit de Flora- en faunawet geen belemmeringen voor de geplande ingreep.

De uitvoering van de werkzaamheden kan echter leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Door de werkzaamheden zijn er negatieve effecten op een aantal algemene, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling.

Negatieve effecten op strikt beschermde soorten als gevolg van de geplande werkzaamheden, worden niet verwacht. Het verdwijnen van beplanting en een geringe toename van de licht- en geluidsbelasting doet geen afbreuk aan foerageermogelijkheden voor vleermuizen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig.

De werkzaamheden hebben geen significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de nabij gelegen EHS tot gevolg.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen

die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en twee verkennende terreinbezoeken.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strik) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseurs () of () van ons bureau.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.

Diepenbeek, 1999. Veldgids Diersporen. Stichting Uitgeverij KNNV

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2008. Handreiking Flora en Faunawet, Oktober 2008.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.brabant.nl
www.dassenwerkgroepbarabant.nl
www.natuurloket.nl
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdiervereniging.nl

projectnr. 201941
12 oktober 2009
Eindconcept

Natuurtoets
Gagellaan, Sint Michielsgestel

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord. Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB: Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB: Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zwarte toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is.

Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009).

Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.